

Az okszerű erdőtűzbiztosításnak további fontos követelménye az, hogy a *díjtételek minél alacsonyabbra legyenek megszabva*. A díjtételek megállapításánál *erdészeti műszaki szempontból* figyelembe jönnek: a fanem, az üzemmód, a korfokozati viszonyok, a gazdasági beosztás (utak, nyiladékok előfordulása) stb., míg *tűzbiztosítási szempontból* a vasutak, ipartelepek, szénító berendezések stb. előfordulása, a községeknek, mulatóhelyeknek az erdőhöz való közelsége stb. esnek beszámítás alá. A díjtételek megállapításánál külön kell osztályozni a nagyobb kiterjedésű, különféle koru faállományokkal bíró erdőrészeket, valamint külön a mesterseges erdősítéseket s a tűzveszélynek különösen kitett fiatalosokat s más erdőrészeket, minthogy ezeknél a biztosítási díjtételeket a dolog természetéből kifolyólag aránylag magasabban szabják ki.

Végül kívánatos, hogy az erdőknek tűz ellen való biztosításával foglalkozó intézetek az *elvallalt ügyeket minél gyorsabban* lebonyolítsák s hogy véleményeltérés esetén a tűz által okozott kár s a fizetendő kártérítés megállapítása mindkét fél által választandó s nem érdekelt *szakértők véleményére bízassék*.

(Folytatása következik.)

A gyéritések kérdéséhez.

Az ebben a tárgyban megjelent közlemények általános iránya kétségtelenné teszi, hogy az áterdöléseknek az eddigi túlvágyóan és tartózkodón alkalmazott mértékével szemben igen sokszor bátor és nagyobb arányu alkalmazásuk indokolt.

Dunamenti erdőkben és a Bácska áldott földjén gazdálkodtam évek során, hol elég dolgom volt úgy serdülő erdők átritkításával, mint érett koruak áterdölésével.

A Bácskában meggyengült erejű, vegyes kemény sarjerdők ujjafteremtése végett, 4 évi mezőgazdasági használat után, 6 láb sortávolságban elvetettük a vágásterületeket őszszel szlavóniai tölgyekkel. Tavaszra a makk a buza védelme alatt gyönyörűen kikelt és a magasra hagyott tarlót őszig tulszárnyalta.

Reájövő tavasszal és 3—4 éven át kapa után kukoriczát vetettünk a sorok közé, de már a 3—4. évben ez alig fizette meg a munkát és magot: a tölgy fellendült és záródott.

A hatlábás sorközökben alig lehet járni, a sorokban pedig a 2—4 méter magas tölgyegyedek birkóznak a helyért és napért. (Eldorádói ezek a fáczánnak!)

Ámde az üzemterv csak a 10 éves korra ir elő „tisztítást“ s így a kezelőtiszt bevárja a fiatalosnak ezt a korát és ekkor kivesz a „legnagyobb személyes felelősség“ mellett 50—100 kéve rőzsét, 20—25 kéve sövényvesszőt és 50—100 drb szőlőkarót minden k. holdról.

És csekély „lélegzetnyújtás“ daczára is az általam létesített határutakon és a nyiladékokon menve, a „tisztított“ és a „nem tisztított“ részek egymás mellett állva, *egy év alatt* is óriási különbséget mutatnak.

A tisztított fiatalos 1—2 méterrel magasabb a másíknál, egyedei sokkal vastagabbak, sima, fényes kérgűek, ágtyiszták, hengeresek *s a koronák máris teljesen összeérnek.*

Oly helyeken, hol a részért ($\frac{1}{3}$ -ért) dolgozó munkások kapzsísága az erdőör szemét kijátszhatta és néhány %₀-kal több rőzsét szedett ki, ott az eredmény bámulatos: a nyiladékokra dülő parcellák homloklfálán látni, hogy azok egyedei már egy-két év mulva is magasabbak a többinél, a törzsek vastagabbak, fényesebbek.

Az 1886. évi vágásterületek 1890-ben bevetett fiatalosai ma teljesen kinőttek a marha szája alól; *már régen* uj áterdőlésre és több világosságra és levegőre szomjuhozna; egyedeik 16 éves korról czombvastagságuak és 8—10 méter magasak is vannak.

Hát még ha minden 5 évben megfelelően átritkíthattuk volna Még szembetünőbb a vadászati czélokra alkalmazott „kulisszás“ tisztítás eredménye. Ennél az előhasználati alaknál az áterdőlendő középkorú erdőtegy nyiladéokra döntött, mintegy 1 holdas parcellákra osztjuk, de csak a páros számú parcellákat ritkítjuk át, a páratlan számúakra néhány évvel később kerül a sor, hogy alnövetükben nyul, szalonka és fővad kényelmes tanyát találjon.

Ha ezeknek a részleteknek tetővonalát néhány év mulva a tisztítás után a nyiladékon nézi az ember, hullámvonalat lát, melynek völgyeiben a nem tisztított, hullámhegyeiben pedig a tisztított parcellák koronái állanak; a törzsek közt a különbség oly szembe-tűnő, hogy a nem tisztított parcellák legvastagabb egyedei sem oly vastagok, mint a tisztítottak átlagtörzsei. Ahol pedig a munkás

bátrabban szedte a korlátfának, sövénykarónak, szőlőkarónak stb. való anyagot, ott ezen középkori erdők koronái pár év múlva teljesen szorulnak s tényleg néhány évvel idősebbnek látszanak úgy hosszúság, mint vastagság szempontjából, mint az átlagos mértékkel ritkítottak.

Az érett koru tölgyesek, melyek 30—35 év előtt szintén makkvetés útján létesültek, a nagyobb arányu áterdőlésig mondhatnám „szunnyadólag“ fejlődtek. Különösen tapasztaltam ezeknél az áterdülés áldását és üdítő hatását egy jótalaju erdőrészben, melyet 1903 telén alaposan átritkítottam, kibélyegezván nemcsak az elszáradt szilegyedeket, hanem minden szorosan álló tölgyet is

Munkám hatását az idén ott kitűzött vágás becsüje adta meg, melyért az 1903. évi 60 kat. holdas vágás 28 ezer koronája helyett 60 ezer koronát adtak, holott forgásidő emelése miatt a vágás területe 50 kat. holdra süllyedt.

Azt hiszem, ebbe nemcsak az utóbbi évek faárainak emelkedése, hanem az erdőfatömeg és minőség gyarapodása is bejártszott.

Még szembetünőbb tény az, hogy egy szikes talaju néhány száz holdas erdő 35% szilfaállománya évről-évre szúrágás következtében tönkre megy, kiszárad. A száradó egyedeket néhány év alatt mind kibélyegeztem; tehát 35%-ot a fatömegből kiszedtem és a megmaradt tölgyek koronája mégis egymást éri és alul ág tiszták.

A dunai erdőkben 1901-ben 12 éves elegyes fiatalosra került a „tisztítás sora“. Az erdőt nagyobb munkáscsoport, u. n. „banda“ vállalta egész területében $\frac{1}{3}$ részért.

Sem én, sem az erdőőr nem győzte a felügyeletet, leltározásnál tulsok volt a rözse és a korlátfa és bizony a nyurga szil-, tölgy- és kőris-suhángok messziről bólintgattak. Kifogás tárgyát is képezte ez a tulerősnek látszó beavatkozás.

Hogy a komló fel ne verje az erdőt, beleeresztettem a marhát.

Ma ez a legszebb zárt surjános, a vele egykoru és óvatosan tisztított részek pedig hozzá képest az elmaradottság benyomását teszik, holott mellette állanak.

A Bácskában kat. holdanként érett erdőből az előirt 3 m^3 helyett kivettem 10 m^3 -t: meg sem látszott. Az erdő boltozott csarnok benyomását teszi.

Mindezek az én személyes tapasztalataim, melyekhez nem volt időm és alkalmam összehasonlító tömegfelvételekre, de a szakember szemével nézve megalkottam belőlük azt a meggyőződést, hogy az eddig való tartózkodó rendszer az itteni viszonyok között nem elegendő s hogy nagyobb arányu erdőlés kell az állomány tömegének és jóságának nevelésére.

A 17. §. alá tartozó erdőkben nemcsak a kezelő tiszt, hanem a tulajdonos is kötve van: ki ne iszonyodnék erdőrendészeti áthágásoktól?

Ezentul azonban az áterdőlések szempontjából nagyobb szabadságnak kell tért hódítania; ezt az üzemtervek átalakításánál a kormányfelügyeletnek is el kell ismernie, magáévá tennie és az ily irányban átalakított üzemterveket jóvá hagynia, hogy ezáltal egyeseknek ezrekre, az országnak meg milliókra rugó jövedelem-emelkedése biztosíttassék.

De minél előbb, mert a nyereség sohasem elég korai!

Éppen ezért nézetem szerint a kísérleti és tapasztalati tények alapján minél előbb meg kell állapítani, hogy a kezelő erdész az erdőlések alkalmazásánál milyen korlátok között mozoghat, ezek minél tágabbra veendőek, hogy a helyi viszonyokkal ismerős szakember a helyes mértéket megválaszthassa: szabjuk meg a maximális határt s ez elég.

Erre a célra legalkalmasabb volna, ha az általános fatermési táblák egy rovattal kibővítést nyernének (a csemetekortól kezdődőleg), mely mutatná, hogy mely korban mily maximális erdőlések alkalmazhatók.

Az üzemtervek emez irányelvek szerint azonnal, de legkésőbb a legközelebbi revíziónál átdolgozandók: az általános elő- és főhasználati terv az egész erdőre, a részletes elő- és tarlasztási terv pedig a következő 10 évre teljesen függetlenül a régítől, felállítandó.

Gogl Adolf,

érseki urad. főerdész.

